

УДК 658.15:333.433:339.33

ДІАГНОСТИКА ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОПТОВИХ РИНКІВ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ В УКРАЇНІ

О.В. Воронченко

Національний університет ДПС України, Ірпінь, Україна

Воронченко О.В. Диагностика финансового обеспечения оптовых рынков сельскохозяйственной продукции в Украине.

У статті здійснений науковий аналіз фінансового забезпечення оптових ринків сільськогосподарської продукції в Україні на основі застосування відомих моделей аналізу фінансового стану. З'ясовано основні причини недостатнього фінансового забезпечення оптових ринків сільськогосподарської продукції в Україні.

Ключові слова: фінансове забезпечення, фінансові ресурси, фінансовий стан, коефіцієнт

Воронченко О.В. Диагностика финансового обеспечения оптовых рынков сельскохозяйственной продукции в Украине.

В статье осуществлен научный анализ финансового обеспечения оптовых рынков сельскохозяйственной продукции в Украине на основе применения известных моделей анализа финансового состояния. Выявлены основные причины недостаточного финансового обеспечения оптовых рынков сельскохозяйственной продукции в Украине.

Ключевые слова: финансовое обеспечение, финансовые ресурсы, финансовое состояние, коэффициент

Voronchenko O.V. Diagnosis financial security wholesale markets of agricultural products in Ukraine

This article provides a scientific analysis of the financial provision of wholesale agricultural markets in Ukraine on the basis of known models of financial analysis. It is shown the main causes of lack of financial support wholesale markets of agricultural products in Ukraine.

Keywords: financial support, financial resources, financial position factor

Однією з основних складових діяльності суб'єктів господарювання є фінансове забезпечення, оскільки для здійснення основної діяльності необхідні фінансові ресурси, які спрямовуються на потреби виробництва, покриття витрат, на своєчасне погашення фінансових зобов'язань перед контрагентами, банківськими установами, страховими компаніями, а також при формуванні доходів та прибутку.

Фінансове забезпечення є одним із складових елементів фінансово-кредитного механізму поряд з управлінням фінансовою діяльністю, фінансовим аналізом, фінансовим регулюванням, фінансовим плануванням і прогнозуванням та іншими.

Водночас, ураховуючи роль кожного елемента в процесі подальшого розвитку, ми акцентуємо увагу на фінансовому забезпеченні, без якого неможливе створення належних умов для реалізації програми про створення оптових ринків сільськогосподарської продукції.

Аналіз останніх досліджень та публікацій

Науковим доробком теоретико-методологічних основ процесів фінансового забезпечення оптових ринків сільськогосподарської продукції стали праці видатних вітчизняних та зарубіжних вчених економічної та фінансової аграрної науки, зокрема Г. Александера, В. Андрійчука, О.Л. Ворсовскоо, О. Гудзь, У.Б. Гладкої, М. Дем'яненка, С.В. Захаріна, П. Канінського, І.І. Кікоть, Ю. Лупенка, М. Маліка, В. Ситника, П. Стецюка та ін. Їхні фундаментальні дослідження знаходяться в основі дослідження сутності проблем фінансування оптових ринків сільськогосподарської продукції, що засвідчує початок якісно нового підходу до дослідження проблем фінансового забезпечення як цілісної конструкції.

Проте, слід відмітити, що спостерігається відсутність наукових досліджень щодо комплексного вирішення проблем фінансового забезпечення, створення та функціонування оптових ринків сільськогосподарської продукції в Україні.

Метою статті є оцінка діючого механізму управління фінансовим забезпеченням оптового ринку сільськогосподарської продукції «Столичний».

Виклад основного матеріалу дослідження

Головною метою даного дослідження є проведення аналізу фінансового забезпечення оптових ринків сільськогосподарської продукції в Україні є в умовах ринкових змін і перетворень.

У процесі реалізації стратегічних напрямів розвитку сільського господарства необхідно оцінювати існуючі та потенційні джерела фінансового забезпечення суб'єктів господарювання. Періодична оцінка джерел фінансового забезпечення у регіональному розрізі служитиме орієнтиром для користувачів фінансової інформації (інвесторів, кредиторів, органів виконавчої влади в аграрному секторі та ін.), сприятиме з'ясуванню фінансово-економічного стану та перспектив розвитку оптових ринків сільськогосподарської продукції, реалізації управлінських заходів.

До проблеми аналізу та оцінки джерел фінансового забезпечення суб'єктів господарювання оптових ринків сільськогосподарської

продукції необхідно підходити комплексно, враховуючи теоретико-методологічні напрацювання у цій сфері та специфіку організації діяльності ОРСГ. Саме такий підхід дозволить отримати інформацію для розв'язання питань, пов'язаних з фінансуванням поточних та стратегічних потреб оптових ринків сільськогосподарської продукції.

З метою детальнішого вивчення джерел фінансового забезпечення ОРГП та дослідження їх особливостей доцільно провести аналіз на рівні окремого суб'єкта господарювання. Методика аналізу буде розглянута на реальному прикладі, за даними ТОВ «Ринок сільськогосподарської продукції «Столичний». Здійснення вертикального аналізу пасиву балансу ТОВ «Ринок сільськогосподарської продукції «Столичний» дозволяє оцінити структуру наявних джерел його фінансового забезпечення, при цьому забезпечується збереження конфіденційності щодо абсолютних величин (табл. 1).

Таблиця 1. Динаміка структури джерел фінансового забезпечення ТОВ «Ринок сільськогосподарської продукції «Столичний»

Питома вага окремих елементів джерел фінансового забезпечення		Роки				
		2010	2011	2012	2013	2014 (1 кв)
У всіх джерелах, %	власних коштів	2,15	32,5	12,5	11,1	13,6
	позичених і залучених коштів	97,85	67,5	87,5	88,9	86,4
У власних коштах, %	статутного капіталу	100	4,45	-	-	-
	додатково вкладеного капіталу	-	-	100	100	100
	додатковий капітал	-	-	-	-	-
	нерозподілений прибуток	-	95,55	-	-	-
У позичених і залучених коштах, %	цільового фінансування	2,14	-	-	-	-
	короткострокових кредитів банків	-	9,8	10,9	20,96	16,7
	поточних зобов'язань (без короткострокових кредитів банків)	-	91,2	89,1	79,04	83,3

Джерело: власні розрахунки автора

Аналіз даних табл. 1 свідчить про те, що питома вага власних коштів у загальній сумі всіх джерел становить незначну частину, і коливається на рівні 11-13% за останні три роки. Помітною є частка короткострокових кредитів банків на рівні

10-20%. Короткострокові кредитні ресурси на 100% спрямовуються на поповнення оборотних коштів, а на підтримку активної частини основних фондів у діючому стані кошти зовсім не спрямовуються.

Таблиця 2. Склад та структура фінансових ресурсів ТОВ «Ринок сільськогосподарської продукції «Столичний» за 2010-2013 рр.

Складові фінансових ресурсів	Роки			
	2010	2011	2012	2013
Готова продукція і товари, %	-	-	-	-
Дебіторська заборгованість, %	99,8	49,3	47,8	27,1
Поточні фінансові інвестиції, %	-	-	21,90	52,3
Грошові кошти, %	0,2	50,70	30,30	20,61
Усього фінансових ресурсів, %	100,0	100,0	100,0	100,0

Джерело: власні розрахунки автора.

Таким чином, протягом 2010-2013 рр. відбулися деякі зміни в структурі капіталу ТОВ «Ринок сільськогосподарської продукції «Столичний»», які в цілому можна охарактеризувати не суттєвим збільшенням загального розміру капіталу та зменшенням власного капіталу, частка якого у 2013 році становить лише 13,6%.

Останніми роками змінився обсяг складових фінансових ресурсів. Сума фінансових ресурсів у 2013 році зросла по відношенню до даних 2010 року на 108477,3 тис. грн. (табл. 2).

Необхідно зауважити, що у структурі активу балансу питома вага фінансових ресурсів значно збільшилася (табл. 3).

Якщо у 2010 році питома вага фінансових ресурсів в активі ТОВ «Ринок сільськогосподарської продукції «Столичний»» становила

28,8%, то у 2013 році – 31,3%, тобто відбувається незначне, проте стабільне зростання питомої ваги складових фінансових ресурсів у структурі активу балансу. Це відбулося завдяки зменшенню питомої ваги дебіторської заборгованості. Частка грошових коштів характеризується нестабільністю, і за період 2011-2013 рр. спостерігається зниження питомої ваги грошових засобів. В 2012-2013 рр. ТОВ «Ринок сільськогосподарської продукції «Столичний»» залучив поточні фінансові інвестиції, які протягом двох років зросли з 11,4% до 12,2%. Оскільки основним видом діяльності ТОВ «Ринок сільськогосподарської продукції «Столичний»» є продаж сільськогосподарської продукції, то цим ми можемо пояснити відсутність готової продукції, оскільки власного виробництва товариство не має.

Таблиця 3. Питома вага складових фінансових ресурсів у структурі активу балансу ТОВ «Ринок сільськогосподарської продукції «Столичний» за 2010-2013 рр., %

Показник	Роки			
	2010	2011	2012	2013
Актив балансу	100,0	100,0	100,0	100,0
— у т.ч. оборотні активи	40,4	51,6	53,1	53,7
З них фінансові ресурси, усього, у т.ч.	28,8	28,2	30,6	31,3
— готова продукція	-	-	-	-
— дебіторська заборгованість	24,9	14,9	10,1	15,6
— поточні фінансові інвестиції	-	-	11,4	12,2
— грошові засоби	3,9	13,3	9,1	3,5

Джерело: власна розробка автора

В умовах ринкової економіки прибуток характеризує абсолютну ефективність діяльності будь-якого суб'єкта господарювання та виступає важливим фактором забезпечення та стимулювання виробничої та комерційної діяльності підприємства, а також утворює фінансову основу для її розширення, задоволення матеріальних і соціальних потреб трудового колективу [6].

Таким чином, прибуток ТОВ «Ринок сільськогосподарської продукції «Столичний»» є грошовим вираженням частини грошових надходжень, утворених підприємством. Він створюється в результаті як основної діяльності так і інших видів господарської діяльності (виконання різних робіт і надання господарських послуг), проте значну частку в його обсязі займає прибуток від реалізації продукції. Прибуток є частиною виручки від реалізації [7]. Аналогічно будь-якому суб'єкту господарювання виробничої сфери прибуток від реалізації продукції ТОВ «Ринок сільськогосподарської продукції «Столичний»» безпосередньо залежить від двох основних показників: обсягу реалізації продукції та її собівартості. Проте, як свідчать дані фінансової звітності досліджуване господарство за 2010-2012 рр. мало прибуток, проте в 2013 р. отримало збиток на рівні 5234 тис. грн.

Проаналізувавши літературні джерела [1-3, 5] стосовно питання оцінки фінансового

забезпечення суб'єктів господарювання, можна визначити наступні методи його оцінки: коефіцієнтний; комплексний; інтегральний.

Коефіцієнтний метод передбачає розрахунок системи коефіцієнтів, що висвітлюють різні сторони господарювання підприємства і враховують вплив як внутрішнього, так і зовнішнього середовища на фінансове забезпечення суб'єктів господарювання [1].

Основними недоліками даного методу, що ускладнюють його застосування є [2]:

- досить складний процес формування результатів оцінки;
- відсутність нормативних значень більшості коефіцієнтів, що використовуються в процесі аналізу;
- ситуація, коли зміни величин коефіцієнтів у динаміці не можуть бути інтерпретовані належним чином, оскільки значення для розрахунку постійно змінюються у часі.

Комплексний метод дає можливість з'ясувати ті з напрямків в діяльності суб'єктів господарювання, в яких найчастіше виникають проблеми. Це, на нашу думку, є перевагою даного методу. Проте, поряд з перевагами існують і недоліки. Як і попередній метод, він є трудомістким та немає нормативних значень більшості коефіцієнтів.

Щодо інтегрального методу аналізу фінансового забезпечення суб'єктів господарювання –

то його слід використовувати тим підприємствам, які хочуть визначити свій рівень фінансового забезпечення певним (одним, сукупним) інтегральним показником [3].

За допомогою даного методу розраховується інтегральний показник на базі узагальнюючих показників за рівнем платоспроможності, фінансової незалежності та якості активів підприємства. Перевагами даного методу є те, що сукупний (інтегральний) показник можна в будь-який момент доповнити будь-якою кількістю аналітичних напрямків та коефіцієнтів, що дає змогу тримати «руку на пульсі» [4].

Виділяють наступні основні завдання визначення рівня фінансового забезпечення:

- визначення якості фінансового стану;
- залучення фінансових ресурсів;
- пошук високорентабельних проектів;
- оцінка надійності партнерів;
- оцінка доцільності інвестування;
- оптимізація фінансової діяльності підприємства;
- вивчення причин погіршення або поліпшення фінансового забезпечення за певний період;
- визначення необхідності комплексного фінансового оздоровлення суб'єктів господарювання.

Тому, в першу чергу визначимо основні показники, що характеризують рівень фінансового забезпечення, зокрема, платоспроможність та ліквідність, фінансову стійкість, ділову активність та прибутковість суб'єктів господарювання. На підприємстві рівень фінансового забезпечення

основної діяльності визначають за допомогою коефіцієнтів ліквідності. Показники зазначених коефіцієнтів відповідають на питання, як швидко підприємство спроможне погасити свої зобов'язання за розрахунками з кредиторами, по заробітній платі, з бюджетом тощо.

У світовій практиці ліквідність підприємства визначають за допомогою коефіцієнтів ліквідності, а саме: абсолютної ліквідності, швидкої ліквідності та коефіцієнту покриття. Коефіцієнт ліквідності розраховується як відношення короткострокових пасивів та активів, що використовуються для їх погашення. Для визначення ліквідності фінансові ресурси поділяються на три групи: високоліквідні, помірно ліквідні та низько ліквідні. При цьому виділяються чотири аналітичні коефіцієнти оцінки ліквідності.

1) «Коефіцієнт ліквідності першого ступеня, як відношення суми грошових коштів до суми короткострокових пасивів.

2) Коефіцієнт ліквідності другого ступеня, як відношення суми грошових коштів і поточних фінансових інвестицій до суми короткострокових пасивів.

3) Коефіцієнт ліквідності третього ступеня, як відношення суми фінансових ресурсів до суми короткострокових пасивів.

4) Коефіцієнт покриття, як відношення суми оборотних активів до суми короткострокових пасивів»[7].

Проаналізуємо рівень ліквідності ТОВ «Ринок сільськогосподарської продукції «Столичний» (табл. 4).

Таблиця 4. Динаміка показників ліквідності ТОВ «Ринок сільськогосподарської продукції «Столичний»

Показник	Рік			
	2010	2011	2012	2013
Коефіцієнт ліквідності першого ступеня	0,04	0,03	0,06	0,06
Коефіцієнт ліквідності другого ступеня	0,04	0,03	0,06	0,06
Коефіцієнт ліквідності третього ступеня	0,6	0,8	0,9	0,9
Коефіцієнт покриття	1,2	1,3	1,7	1,6

Джерело: власна розробка автора

Як свідчать дані таблиці 4 коефіцієнти ліквідності першого, другого та третього ступеню відповідають нормативним значенням та мають стійку тенденцію повільного зростання, лише коефіцієнт покриття за 2010-2012 рр. мав тенденцію попередніх коефіцієнтів, але в 2013 р. його рівень знизився і на кінець 2013 р. становив 1,6. Найважливішою умовою наявності та нарощення фінансового потенціалу є платоспроможність суб'єктів господарювання. В даний час в фінансовій літературі не зустрічається чіткої інтерпретації показників, які дозволяють кількісно та якісно проаналізувати фінансову стійкість суб'єктів господарювання.

Також під час формування системи показників для оцінки фінансової стійкості ОРСГ доцільно врахувати галузеву специфіку, а саме:

- специфіку виконуваних функцій, які забезпечують високу питому вагу у складі оборотних коштів дебіторської заборгованості й товарних запасів;
- переважання у складі використовуваних основних засобів орендованих, що в більшості приводить до великої частки оборотних коштів у складі активів;
- незначні обсяги використання ОРСП банківського кредитування для фінансування господарської діяльності;

— відмінності у рівні фінансової стійкості ОРСП, що знаходяться на різних стадіях життєвого циклу тощо.

Дійсно, важливою умовою фінансової стійкості є наявність фінансових ресурсів для розвитку, що характеризує власні кошти для фінансування інвестицій і фінансову політику ОРСП, тобто його здатність розвиватися в умовах внутрішнього й зовнішнього середовища. Для цього підприємство повинне мати гнучку структуру фінансових ресурсів, при необхідності мати можливість залучати позикові кошти, а також мати можливість вчасно повернути взяті позичку зі сплатою належних відсотків за рахунок прибутку або інших фінансових ресурсів, тобто бути кредитоспроможним.

Крім того, принципове значення під час оцінки фінансової стійкості має врахування галузевих

особливостей формування капіталу на ОРСП. Оскільки для підприємств торгівлі, порівняно з іншими галузями, характерна менша питома вага власного капіталу у капіталі, за якою вони здатні зберігати достатньо високу фінансову стійкість (за інших рівних умов). Також потрібно врахувати, що ОРСП широко залучають короткострокові зобов'язання з метою фінансування поточних активів.

Таким чином, оцінку фінансової стійкості ОРСП необхідно розпочати з наступних коефіцієнтів, що характеризують фінансову стійкість з позиції фінансової структури капіталу:

- коефіцієнт фінансової автономії;
- коефіцієнт фінансової стійкості (незалежності);
- коефіцієнт кредиторської заборгованості (табл. 5).

Таблиця 5. Коефіцієнти, що характеризують фінансову стійкість ТОВ «Ринок сільськогосподарської продукції «Столичний» з позиції фінансової структури капіталу, у 2010-2013 рр.

Показник	Рік			
	2010	2011	2012	2013
Коефіцієнт фінансової автономії	0,635	0,622	0,435	0,39
Коефіцієнт фінансової стійкості	0,97	0,93	0,82	0,63
Коефіцієнт структури залученого капіталу	0,02	0,19	0,34	0,39
Коефіцієнт кредиторської заборгованості	0,85	0,82	0,911	0,97

Джерело: власна розробка автора

Аналіз коефіцієнтів (табл. 5) свідчить про позитивні тенденції у зміні досліджуваних показників. При цьому значення коефіцієнта фінансової автономії (незалежності) є прийнятним для ТОВ «Ринок сільськогосподарської продукції «Столичний», виходячи з його специфіки. Рівень коефіцієнта фінансової стійкості у 2010-2013 рр. дає підстави стверджувати про перевищення позикових коштів над власними у ТОВ «Ринок сільськогосподарської продукції «Столичний», що з урахуванням спеціалізації та галузевих особливостей формування капіталу є прийнятним. Коефіцієнт структури залученого капіталу за 2010-2013 рр. має тенденцію про зростання, проте даний факт можна пояснити періодичним залученням капіталу. Дане пояснення цілком підтверджується і наступним коефіцієнтом, як бачимо, коефіцієнт кредиторської заборгованості може мати місце у суб'єктів господарювання, які пов'язані з торгівлею, проте великі розміри кредиторської заборгованості є негативною тенденцією і свідчать про напруженість фінансового стану та платіжної дисципліни. В цілому, значення показників фінансової автономії (незалежності) є завищеним навіть за загально рекомендоване 0,5.

Ще однією групою показників, які дозволяють охарактеризувати рівень фінансового забезпечення є ділова активність суб'єктів господарювання. Ділова активність суб'єкта господарювання виступає індикатором розвиненості відносин,

зв'язків, можливостей у державі, є проявом прозорості діяльності, відкритості бізнес-процесів, свідченням дієвості та дотримання законодавчих і нормативно-правових норм, наслідком ефективного управління (на відміну від ділової пасивності) [8].

Таким чином, показники ділової активності характеризують ефективність використання фінансових ресурсів підприємства, швидкість обороту капіталу та вкладених ресурсів (табл. 6).

Зменшення показника оборотності активів на 47% на аналізований період означає зниження кругообігу коштів підприємства, що є негативною тенденцією. Зменшення оборотності власного капіталу свідчить про зниження швидкості оборотності власного капіталу, тобто зменшення ефективності його використання. Строк обороту дебіторської заборгованості збільшився майже у 4,5 рази, тобто підприємство отримує оплату по рахунках пізніше, що негативно позначається на діловій активності підприємства. Строк обороту кредиторської заборгованості є досить великим. Незначне збільшення строку обороту кредиторської заборгованості означає зменшення швидкості сплати заборгованості підприємства.

Для визначення рівня фінансового забезпечення ОРСП не можна використовувати тільки дані фінансової звітності, оскільки вона відображає фінансовий стан ОРСП на звітну дату, а для підприємства актуальним залишається питання на скільки реально нині підприємство

забезпечене фінансовими ресурсами для здійснення основної діяльності, та які можливості ОРСП погасити свою кредиторську заборгованість. Яка частина дебіторської заборгованості

може перетворитися на грошові кошти, чи вистачить запасів, які залишаться після погашення короткострокових боргів для здійснення основної діяльності.

Таблиця 6 Динаміка показників ділової активності ТОВ «Ринок сільськогосподарської продукції «Столичний» з позиції фінансової структури капіталу, у 2010-2013 рр.

Показник	Рік			
	2010	2011	2012	2013
Загальне обертання капіталу	0,5	0,67	0,61	0,72
Коефіцієнт обертання оборотних активів	1,96	1,53	1,12	0,92
Коефіцієнт обертання власного капіталу	3,4	2,8	2,3	2,01
Коефіцієнт обертання запасів і витрат	3,31	3,5	3,1	2,4
Коефіцієнт обертання необ. активів	2,85	2,4	1,9	2,2
Коефіцієнт обертання деб. заборгованості	1,2	5,6	7,4	5,9
Строк обороту деб. заборгованості, днів	21,0	76,8	180,4	92,6
Коефіцієнт обертання кред. заборгованості	-	1,6	2,4	2,2
Строк обороту кред. заборгованості, днів	-	184,6	74,5	83,2

Джерело: власна розробка автора

При проведенні аналізу кредиторської заборгованості доцільно розділити всіх кредиторів на основних та другорядних. Черговість може бути визначена й з точки зору наслідків затримки платежу. Основні кредитори – це ті, сума зобов'язань яких становить в загальній вартості 80% від всієї заборгованості [8].

Дебіторська заборгованість пов'язана з проблемою неплатежів. ОРСП першочергово розв'язують власні проблеми, незважаючи на використання фінансових зобов'язань із платежів перед контрагентами. Така поведінка ОРСП зумовлена відсутністю їхньої майнової відповідальності за невикористання договірних зобов'язань і дає їм змогу ухилятися від взаєморозрахунків із контрагентами. ОРСП можуть одночасно мати кредиторську і дебіторську заборгованість, проте покривати одну заборгованість іншою забороняється.

Аналіз дебіторської та кредиторської заборгованості ТОВ «Ринок сільськогосподарської

продукції «Столичний» показав, що сума дебіторської заборгованості у 2010-2012 рр. зростала, лише у 2013 р. її величина зменшилася порівняно з 2012 р. на 69%. Кредиторська заборгованість у 2010 році була відсутня, проте у 2011 та 2012 вона зростала. У 2013 р. величина кредиторської заборгованості знизилася порівняно з 2012 р. на 38,3%. Негативним моментом у діяльності ТОВ «Ринок сільськогосподарської продукції «Столичний» є відношення суми дебіторської до кредиторської заборгованості. За 2010-2012 рр. сума дебіторської заборгованості майже у два рази перевищувала суму кредиторської заборгованості, а у 2013 році дебіторська заборгованість перевищує суму кредиторської у 3,5 разів. Це свідчить про те, що ТОВ «Ринок сільськогосподарської продукції «Столичний» несвоєчасно розраховувався за власними поточними зобов'язаннями та не використовував кредиторську заборгованість як основне джерело фінансового забезпечення (табл. 7).

Таблиця 7. Дебіторська та кредиторська заборгованість ТОВ «Ринок сільськогосподарської продукції «Столичний», тис. грн.

Показник	Роки			
	2010	2011	2012	2013
Дебіторська заборгованість	177,2	29161	41609	28690
Кредиторська заборгованість	-	14086	21371	8190

Джерело: складено автором за даними фінансової звітності ТОВ «Столичний».

Ще одним із методів оцінки рівня фінансового забезпечення є аналіз грошових потоків. Аналіз грошового потоку – спосіб оцінки рівня фінансового забезпечення, в основу якого покладено використання факторних показників, що

характеризують оборот коштів у клієнта в звітному періоді. Саме цим метод аналізу грошового потоку принципово відрізняється від методу оцінки рівня фінансового забезпечення клієнта на основі системи фінансових коефі-

цієнтів, розрахунок яких будується на звітних (сальдових) показниках.

Для аналізу грошового потоку використовують дані як мінімум за три останні роки. Якщо клієнт мав стійкі перевищення надходження коштів над їх витрачанням, то це свідчить про його фінансову

стійкість, а отже, прийнятний рівень фінансового забезпечення [8].

Тепер проаналізуємо джерела грошових надходжень на ТОВ «Ринок сільськогосподарської продукції «Столичний»» (табл. 8).

Таблиця 8. Джерела грошових надходжень у ТОВ «Ринок сільськогосподарської продукції «Столичний»»

Показники	2010	2011	2012	2013
	Надходження	Надходження	Надходження	Надходження
Чистий рух коштів від операційної діяльності	7856	223835	-23680	-20476
ЧРК від інвестиційної діяльності	-2316	-184550	-35104	745
ЧРК від фінансової діяльності	43	20000	-106	20000
ЧРК за звітний період	5583	59285	-58890	269
Залишок коштів на початок року	2	2	59287	397
Залишок коштів на кінець року	5585	59287	397	666

Розглянувши дану таблицю 8 можна зробити такі висновки, що за 2010 рік на ТОВ «Ринок сільськогосподарської продукції «Столичний»» сума грошових надходжень від операційної діяльності становила досить невелику суму – 7856 тис. грн. За 2011р. ці надходження значно зросли за рахунок збільшення надходжень від реалізації продукції та за рахунок надходжень від покупців і замовників авансів. Проте в 2012 і 2013 рр. чистий рух коштів значно зменшився за рахунок зменшення надходжень від реалізації продукції та за рахунок збільшення витрачання на повернення авансів.

Аналізуючи рух коштів від інвестиційної діяльності, ми бачимо, що в підсумку за 2010-2012 рр. ТОВ «Ринок сільськогосподарської продукції «Столичний»» має тільки видатки, тому що кожен аналізований рік купувало необоротні активи, що пов'язано з будівництвом та розширенням. Надходження руху коштів від фінансової діяльності спостерігається на протязі всього

аналізованого періоду, що відбувалося за рахунок збільшення власного капіталу, проте в 2012 р. ми бачимо відтік капіталу на суму 106 тис. грн.

Коливання величини чистого грошового потоку вказує на більш низький рейтинг клієнта за рівнем фінансового забезпечення. Висновки. Таким чином, основними причинами, які негативно впливають на фінансове забезпечення сільськогосподарських підприємств, є обмежений обсяг власних джерел фінансового забезпечення та недостатність зовнішніх джерел фінансового забезпечення. З'ясовано стан фінансового забезпечення оптових ринків, що дозволило визначити основні причини недостатнього фінансового забезпечення підприємств, а саме: неможливість відшкодування понесених витрат через відсутність паритету цін між продукцією сільськогосподарського підприємства та матеріально-технічними ресурсами; високий рівень виробничих витрат; недоліки в існуючій законодавчій та нормативній базі.

Список літератури:

1. Обущак Т. А. Сутність фінансового стану підприємства / Т. А. Обущак // Актуальні проблеми економіки. – 2009. – № 9. – С. 11-15.
2. Данильчук І. В. Сутність фінансового стану підприємства та пошук управлінських рішень щодо забезпечення його ефективності / І. В. Данильчук [Електронний ресурс]: – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/Evu/2011_17_2/Danilchuk.pdf.
3. Верланов О. Ю. Оцінка фінансового стану підприємств: питання методології та методики: автореф. дис. канд. екон. наук: 08.01.08 / О. Ю. Верланов [Електронний ресурс]: – Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua/ard/2008/08voypmm.zip>.
4. Шадура Т. В. Теоретичні основи комплексного аналізу фінансового стану підприємства / Т. В. Шадура [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://intkonf.org/shadura-t-v-teoretichni-osnovi-kompleksnogo-analizu-finansovogostanu-pidpriemstva>.

5. Костирко О. Г. Використання методу коефіцієнтів для оцінки фінансового стану підприємства [Текст] / О. Г. Костирко // Економіка АПК. –2010. – №7. – С. 54 – 56.
6. Нехайчук Д. В. Про методики визначення собівартості послуг та економічно обгрунтованого тарифу на послуги водогосподарських підприємств / Д.В. Нехайчук // Держава та регіони. Науково-виробничий журнал. –2007. – № 4. – С. 178 – 183.
7. Хотомлянський О. Л. Комплексна оцінка фінансового стану підприємства / О. Л. Хотомлянський, П. А. Знахуренко // Фінанси України. – 2009. – № 1. – С. 111 – 117.
8. Гудзь О. Є. Фінансові ресурси сільськогосподарських підприємств : монографія / О. Є. Гудзь. – К.: ННЦІАЕ, 2007. – 578 с.
9. Мешкова Н. Л. Економічна сутність ділової активності промислового підприємства / Н. Л. Мешкова // Економічний вісник Донбасу. – 2013. – № 1. – С.36 – 39.

Надано до редакції 19.07.2014

Воронченко Ольга Володимирівна / Olga V. Voronchenko
olya_lelik@ukr.net

Посилання на статтю / Reference a Journal Article:

Діагностика фінансового забезпечення оптових ринків сільськогосподарської продукції в Україні [Електронний ресурс] / О.В. Воронченко // Економіка: реалії часу. Науковий журнал. – 2014. – № 5 (15). – С. 88-95. – Режим доступу до журн.: <http://economics.opu.ua/files/archive/2014/n5.html>